

Ily eljárással rendkívül tömött élősövényt állíthatunk elő.

2. Az élősövény alját meg kell gyomlálni, sőt a telepítés után való első években meg is kapálni.

3. Az évi nyesések alkalmával mindig kell a legfiatalabb hajtásból egy kis csutkót hagyni, különben a sövény minden évben szélesebb és szélesebb lesz. (Közli: Péch D.)

Különfélék.

A tölgy paizstetüje. Ratkovszky Károly m. kir. főerdész urnak az E. L. m. évi VII. füzetében megjelent közleménye arra indít, hogy erről a károsnak mutakozó rovarról én is nyilvánosságra hozzam tapasztalataimat és a külföldi irodalomnak e tárgyú, rendelkezésemre álló közleményeit.

Még 1890-ben találtam a gróf Esterházy Miklós Mórícztulajdonát képező csákvári uradalom nánai pagonyában a *Kermes reniformis* Geoffr. (*Lacanium quercus* Reaum.) nevű rovar, de csak korosabb kocsános tölgyfákon a kéregrepedések közt. Ritkább esetekben találtam ugyan 10—25 nőstény rovar egy-egy repedésbe sorakozva, de nagyobb mennyiségben a rovar nem mutakozván, nem tartottam nagyon kártékonynak és anélkül, hogy életmódját megfigyeltem volna, amin most már eléggé sajnálkozom, megelégedtem azzal, hogy nevét meghatároztam és néhány példányt gyűjteményembe helyeztem.

Kétségtelen, hogy e rovar tömeges föllépte hátráltatja, illetve csökkenti a tölgy növekedését, de mint ahogy azt Ratkovszky ur is tapasztalta, csak a tölgynek nem egészen megfelelő talajon álló állabnak válhatik föltétlen kárára, ahol természetesen a rovar irtása kívánatos is. Ott azonban, ahol a tölgy a neki megfelelő talajon áll, föllépte e fanem

rendkívüli visszaszerző képességénél fogva, aggodalmat nem okozhat.

Kártékonyságát illetőleg dr. Hartig Tódor az 1836-ban megjelent Forstliches-Conversations-Lexiconában a 154. lapon ezt írja: «Az itteni (berlini) állatkert tölgyállabaiban találtam a *Coccus quercus* barna, vesealaku nőtényjét több ezer számban a fiatal tölgyek kérgére tapadva. A *Encyrtus scutellatus* és még néhány apró fürkészdarázs élőködve élnek belsejében.

A kár, melyet ezek a rovarok (paizstetvek) fás növényeinkben okoznak, nem számottevő ugyan, de a képzett erdész előtt nem szabad, hogy ismeretlenek legyenek.»

Henschel Gusztáv a Dombrowszky-féle Encyclopaediába VI. kötet 38. lap ezt írja: «. . . *Lecanium quercus* Reaum. szintén a tölgy ellensége. Magasan ivelt, majd borsónagyságu tarka paizsával tűnik föl, de csak csekély jelentőségűnek látszik.»

Hartig állítása ugyancsak azt látszik bizonyítani, hogy a rovar csak rossz talajon álló tölgyesekben lép föl tömegesebben, mert a berlini állatkert, ahol Hartig tömegesen észlelte e rovar, szintén rossz talajon áll.

Ezt bizonyítja saját észlelésem is, mert a fentebb említett nánai pagony, amelyben a rovar találtam, sovány homoktalajon van.

Ezuttal szaktársaim figyelmét még egy tölgypaizstetű károsítására hívom föl. Ez a *Lecanium cambii* Reaum. E rovar nőtényének paizsa mintegy 1.5 mm. átmérőjű, színe zöldessárga. A fentemlített uradalom «Véncser» nevű, mesterségesen telepített, meglehetősen sovány homoktalajon álló tölgy fiatalosában találtam a kocsánostölgy sima kérgére tapadva nagyobb számban. Kártékonyságáról

azonban nem tudtam meggyőződni egészen, mert a fiatal tölgyest a cserebogár pajodja is rendkívül megtámadta, sőt részben tönkre is tette; tehát a paizstetü kártékony-sága ezuttal nem volt megállapítható.

Henschel szerint ez a rovar éppen oly kártékonynak látszik a tölgyön, mint a *Lecanium racemosum* Rtzg. a luczfenyőn.

A paizstetvek pusztítására vonatkozólag megemliten-dőnek tartom, hogy ugyancsak a többször említett csák-vári uradalomban még a 80-as években a közönséges mogyoró paizstetűjén egy gombabetegséget fedeztem fel, melyet meghatározás végett előbb egyesületünknek, később Mágócsy Dietz Sándor tanár urnak küldtem be. A gomba Dietz szerint a *Cordyceps*-családhoz tartozik. Ez a gomba a szabad szemmel való vizsgálatnál úgy tűnik föl, mintha a paizstetü paizsa alól nőne ki. Természetesen a rovar el van halva.

Kivánatos volna, ha az illetékes szakkörök e gomba tenyészetét kellő tanulmányozás tárgyává tennék, mert szerény nézetem szerint nem lehetetlen, hogy ezt a gombabetegséget valami uton-módon mesterségesen átvihet-nők a bennünket annyira fenyegető akác-, tölgy- stb. paizstetvekre is.

Egy ilyen mogyoróágat, melyen a paizstetveket a nevezett gomba megtámadta, illetve elpusztította, be is mutattam az 1890.-i komáromi kiállításon kiállított rovar-gyűjteményben is és úgyhiszem ez a darab még meg van az ottani uradalmi rovargyűjteményben, meg talán Mágócsy Dietz Sándor tanár ur is rendelkezik még olyannal, mert neki tanulmányozás céljából több példányt küldtem föl Vértes-Nánáról.

(Közli: Kleissl Gy.)

A fák tüzierejéről. Általános az a vélemény, hogy a kemény lombfáknak tüziereje sokkalta nagyobb a puha fákénál. Persze egyenlő tömeget véve, mint az az erdészeti zsebnaptár évfolyamaiban felállított táblázatos kimutatásban látható, hol is az egység a bükkfára van viszonyítva, mint a mely fanemnek tüziereje a legnagyobb. Egészen más viszony keletkezik, ha egyenlő súlyokat veszünk. A «Deutsche Drechsler Zeitung» egy ily táblázatos kimutatást közöl az egyes kemény lombfa- és puhafanemekről és egy kilogrammra vonatkoztatja ezek tüzierejét, alapegységül a hársfa tüzierejét vevén. A táblázat ez:

A hársfa	40.47 = 1.00
Luczfenyő	40.24 = 0.99
Szil	39.95 = 0.98
Jegenyefenyő	39.82 = 0.98
Füz	39.64 = 0.97
Gesztenyefa	39.55 = 0.97
Vörösfenyő	39.53 = 0.97
Juhar	39.15 = 0.96
Feketenyár	39.04 = 0.95
Éger	38.74 = 0.94
Fehér berkenye.	38.69 = 0.94
Tölgy	37.83 = 0.92
Akác	37.64 = 0.91
Gyertyán	37.64 = 0.91
Bükk	36.35 = 0.90

Mint látjuk, egyenlő súlyokat véve, e táblázat szerint a bükk az utolsók közt van tüzierejét illetőleg.

(Közli: *Molnár Gy.*)

A kopár és vizmosásos területeken teljesített erdő-sítések állami segélyzése. A földmivelésügyi m. kir. minister,

ugy, mint az előző években, ama szegényebb sorsu birtokosokat, kik a közgazdasági érdekből befásítandó kopár és vizmosásos területeken a mult év folyamán önként, tehát az erdősítésnek az 1879. évi XXXI. t.-cz. 165. §-a alapján való elrendelése előtt is sikerrel erdősítettek, állami segélyben részesítette s a teljesített erdősítések közgazdasági értékéhez és fontosságához, valamint a tényleg felmerült költségek nagyságához képest 622 birtokos részére 3842 k. holdnyi kopár- és vizmosásos terület beerdősítéseért 27,277 frt pénzsegélyt osztott ki.

Egybevetve ezeket az adatokat az előző évek adataival — melyek szerint az 1896. évben 107, az 1897. évben pedig már 382 birtokos vállalkozott hasonló erdősítési művelet teljesítésére — kitűnik, hogy a kopár- és vizmosásos területek beerdősítése évről-évre örvendetesebb lendületet nyer és hogy a szegényebb soru birtokosoknak állami pénzsegélyben való részesítése a kopár területek beerdősítését hathatósan előmozdítja.

Adatok a vadalma- és körtemaggyűjtés költségeiről.

Köztudomásu dolog, hogy a földmivelésügyi minister ur a hazai gyümölcstermelés és utak befásításának előmozdítása céljából a magyar államerdészlet közreműködését is igénybe veszi, olyképen, hogy elrendelte az erdőben elszórtan található vadgyümölcsöknek maggyűjtés céljából való szedését s egyszersmind azt is, hogy a gyűjtött magból erre alkalmas csemetekertekben kétéves vad gyümölcsfaalanyok neveltessenek, melyek annak idején nemesítés céljából az állami faiskolák részére fognak kiszolgáltatatni.

A kezelésemre bizott állami erdők területén ez évben magam is győjtettem vadalmát és körtét. A gyümölcszedésnek s illetve a magtermelésnek költségeiről adatok

nem állotak rendelkezésemre s így ezeket is ujonnan kellett beszereznem. Azt hiszem, hogy nem végzek felesleges munkát, ha a nyert adatokat itt közzéteszem.

A jelzett célból kellő ellenőrzés mellett 208 liter vadalmát és 234 liter vadkörteét gyűjtettem.

A gyümölcs szedése és 4 klm. távolságra való szállítása literenkint 15 krba,

a vadalma tehát 3 frt 12 krba

a vadkörte 3 « 51 « «

Összesen: 6 frt 63 kr.-ba került.

A szedett gyümölcsöt a kezelésem alatt lévő zsarnóczai magpergető padlásán teregettettem széjjel és a mikor a gyümölcs már egy kissé megfonnyadt, a magot egy napszámosasszony által fejtettem ki. A kifejtett magot vízben megtisztítva, majd megszáritva papírra kitergettettem, aztán megszálltattam és naponkint megmérlegeltettem. Az eredmény a következő volt.

A vadalmából

1898. X. 5.-én egy női napszámos kifejtett 300 gr-ot

1898. X. 6.-án « « « « 250 gr-ot

1898. X. 7.-én « « « « 300 gr-ot

3 nap alatt 850 gr-ot fejtettem ki, 40 krjával összesen 1 frt 20 kr. költségen.

Ennélfogva 850 gr. almamag, a termelési, gyümölcs-szedési és szállítási költségeket is beleértve kerül 3 frt 12 kr. + 1 frt 20 kr = 4 frt 32 krba, vagyis egy kg. kerül 5 frt 08 krba.

Ebből megtudhatjuk, hogy egy hektoliter almából 400 gr. magot nyerhetni. Továbbá, hogy egy női napszámos egy nap alatt felvág és kiszed 70 liter vadalmát és 283 gr. magot képes kifejteni.

A vadkörteből

1898. X. 8.-án	egy női napszámos kifejtett	150 gr-ot
1898. X. 10.-én	« « « «	125 gr-ot
1898. X. 11.-én	« « « «	200 gr-ot
1898. X. 12.-én	« « « «	150 gr-ot
1898. X. 13.-án	« « « «	200 gr-ot

5 nap alatt = 925 gr-ot,

40 krjával összesen 2 frt költségen.

Ennélfogva egy kilogram körtemag, a gyümölcs szedésének és szállításának költségeivel együtt kerül *5 frt 96 krba.*

Ezek szerint tehát egy hektoliter körtéből 395 gr. magot nyerhetni.

Egy női napszámos egy nap felvág és kifejt 47 liter körtét és 185 gr. magot szed ki.

A magfejtésnek ez a módja valamivel drágább, mint az a mód, hogy a gyümölcsöt megpuhulni hagyják, összenyomják és azután veszik ki a magot; de ez az utóbbi nem is oly jó, mert a gyümölcs megpuhulása alkalmával a mag nagy része csirázásnak indul és ez veszélyezteti a vetés sikerét.

(Közli: *Divald B.*)

Az 1900. évi párisi nemzetközi kiállításon tartandó kongresszusok szabályzata. Az 1900. évi vilákiállítás tartama alatt Párisban nemzetközi kongresszusok rendszerezettnek; valamennyi kongresszus szervezete és működése a jelen szabályzat határozmányainak van alávetve.

A kiállítás nemzetközi kongresszusai tizenkét csoportba vannak beosztva és pedig:

1. Nevelés- és oktatásügy. 2. Művészet, iparművészet, szépirodalom, színművészet, történelem, régészet. 3. Matematikai tudományok, (matematika, mechanika, csillagászat, geodesia). 4. Fizikai és vegytani tudományok és ezeknek alkalmazása (fizika, vegytan, meteorologia, fizikai

és vegyészeti iparágak). 5. Természettudományok (földtan, ásványtan, növénytan, állattan, boncztan, élettan, ember-tan). 6. Orvosi és gyógyszerészeti tudományok. 7. Alkalmazott mechanika, mérnöki tudomány és tengerészeti technika, közlekedési eszközök. 8. *Mezőgazdasági tudományok (agronomia, mezőgazdaság, szőlészet, mezőgazdasági iparok, kertészet, erdészet, vadászat, halászat)*. 9. Nemzetgazdaság, törvényhozás, statisztika. 10. Társadalmi tudományok (társadalmi gazdaság, egészségügy, jótékony-ság). 11. Gyarmat-ügy és földrajzi tudományok (földrajz, physikai földrajz, tudományos és földrajzi kutatások). 12. Ipar és kereskedelem (általánosságban).

A kiállítás nemzetközi kongresszusai a francia kormány védnöksége alatt állanak. A kormány védnöksége a közigazgatási hatóságokat, a kongresszusokon nyilvánított vélemények vagy az ott hozott határozatok tekintetében bármikép sem feshélyezheti. Vallás- és politikai kérdések tárgyalása egyáltalában tilos. A kongresszusi helyiségek felügyelete a kiállítási igazgatóság hatáskörébe tartozik.

A kiállítás kongresszusaira vonatkozó összes levelezések a vezérbiztoshoz (Commissaire général) címzendők. (Ügykezelési vezérigazgatóság, Direction générale de l'Exploitation, — Kongresszusok, Congrès)* A nemzetközi kongresszusokra vonatkozó kérelmek és azoknak szervezetét illető kérdések tanulmányozásáról a fönntebb felsorolt tizenkét, csoportnak megfelelő külön csoportbizottság gondoskodik; a bizottsági tagokat a vezérbiztos előterjesztésére a kereskedelem-, ipar-, posta- és távirdaügyi minister

* M. Alfred Picard Commissaire général de l'Exposition internationale de 1900 Paris. 2. Avenue Rapp.

nevezi ki. Ezen bizottságok mindegyike saját kebeléből elnököt, egy alelnököt és egy titkárt választ.

A kongresszusok szervezése és vezetése, nemkülönben a csoportbizottságok által előterjesztett javaslatok felülbirálata az országos bizottság hatáskörébe utaltatik, mely a kiállítás ügykezelő igazgatójával egyetértésben működik.

Az országos bizottság a következő tagokból áll: 1. A kereskedelem-, ipar-, posta- és távirada-minister által a vezérbiztos előterjesztésére az előbbi rendelkezés alapján szervezett csoportbizottságok kebelén kívül kinevezett egy elnök és három alelnökből. 2. A csoportbizottságok elnökei és alelnökeiből. 3. Egy a kongresszusok szervezésére kiküldött vezérmegbizottból (délégue principal). Egy a vezérbiztos által kijelölt előadó- és titkárból.

A szabályzat végrehajtására szükséges részletes utasításokat az országos bizottság dolgozza ki, mely minden oly kérdésben is végérvényesen dönt, amire nézve a jelen szabályzat rendelkezést nem tartalmaz.

Az országos bizottság tagjai minden kongresszuson szabad bemeneti joggal bírnak, tanácskozási joggal azonban csak azokon a kongresszusokon vehetnek részt, a mely kongresszusoknak tagjai.

A különféle kongresszusok megtartását indítványozó bejelentéseknek tartalmazniuk kell az illető kongresszus általános programját és megjelölendő a kongresszus által elérni szándékolt cél is.

A bejelentő kérvényben felsorolandók a kongresszus megtartását kezdeményező személyek neve és megjelölendő az is, hogy a bejelentett kongresszus mennyiben képezi valamely előbbi kongresszus folytatását.

Az igazgatóság a kongresszusokra vonatkozó kérvé-

nyeket és programokat a csoportbizottságokhoz utalja; a csoportbizottság a kérvényeket és programokat felszereli és azokat felülvizsgálatra az országos bizottságokhoz terjeszti fel, amely az elfogadást, vagy a visszautasítást a vezérbiztosnál javaslatba hozza.

A csoportbizottságok mindegyike illetőségi körében megállapítja azon kongresszusok jegyzékét, melyeknek megtartását kívánatosnak tartja; a vezérbiztos ezen jegyzéket az országos bizottság felülvizsgálata alá bocsátja.

A nemzetközi kongresszusok a jelen szabályzatban foglalt általános határozmányok keretén belül szervezetüket és igazgatási teendőiket maguk állapítják meg. E célból minden kongresszus számára egy szervező bizottság alakíttatik, melynek feladata a kongresszusi munkálatokat előkészíteni és a kongresszust az igazgatóságnál képviselni.

A szervező bizottságokat a csoportbizottságok előterjesztésére az országos bizottság véleményének meghallgatása után a vezérbiztos nevezi ki.

A kongresszus megtartását kezdeményező személyek tagjai a szervező bizottságnak.

Korábbi kongresszusoknak folytatását képező kongresszusoknak megengedhető, hogy az 1900. évi kiállítás nemzetközi kongresszusai sorában eddigi szervezetük érintetlen fenntartása mellett vegyenek részt. Azily kongresszusokat az igazgatóságnál egy a vezérbiztosnál bejelentett és általa elfogadott szervező bizottság képviseli.

A szervező bizottságok a kongresszusi tanácskozások általános programját, az előre készítendő jelentés tárgyát képező kérdések és a kiszemelt előadók névjegyzékét, az ülések előrelátható számát, az illető kongresszus megtartására javaslatba hozott időpontot és a gyűlések számára

szükséges helyiségekre vonatkozó kívánságokat legkésőbb 1899. évi október hó 1-ig a kiállítási igazgatóság elé terjeszteni kötelesek.

Az üléseken csak kongresszusi tagok, a francia hatóságok kiküldöttei és a külföldi kormányok kiküldöttei terjeszthetnek be munkálatokat és vehetnek részt a vitatkozás és tanácskozásokban. A jogosultak részére a kiállítás ügykezelő igazgatója a csoportbizottságok javaslatára, személyre szóló jegyeket állít ki.

A kongresszusi jegyzőkönyvek kinyomatásáról és kiadásáról, valamint az ellenőrzésről az országos bizottság gondoskodik. A közzétételből eredő költségek a kiállítási igazgatóságot terhelik.

Tekintettel a jegyzőkönyvek közzétételére, minden szervező bizottság később meghatározandó határidőig köteles lesz az országos bizottsághoz beterjeszteni:

1. az ülési jegyzőkönyveket;
2. a kongresszuson részt vett tagok névsorát;
3. az ingyen vagy ellenérték fejében kívánt jegyzőkönyv példányok számát.

A szervező bizottságoknak kívánatra kiszolgáltatnak azon jegyzőkönyvek, amelyek azt érdeklik; az ingyen kiszolgáltató példányok száma legfeljebb ötvennel haladhatja meg az illető kongresszus tagjainak számát. Ezen felül később meghatározandó ellenérték fejében a mindenkor szükséges példányok rendelkezésre fognak állani.

A szervező bizottságok részletes jelentéseiket és kiadványaikat 50 példányban a kiállítási igazgatóságnak beszolgáltatni kötelesek.

Halálozás. *Giczi, assa és ablanczkürthi Ghyczy Emil*, cs. és kir. kamarás, ny. ministeri tanácsos, földbirtokos, az Orsz. Erd. Egyesület alapító és választmányi tagja

(Budapesten), *Szarvassy Alajos* m. kir. főerdész, az Orsz. Erd. Egyesület alapító tagja (Orsován), és *Zachár József* uradalmi erdész, az Orsz. Erd. Egyesület rendes tagja (Selmeczbányán) meghaltak. *Béke poraikra!*

Hivatalos közlemények.

Felhívás a folyó év tavaszán tartandó erdészeti államvizsgák tárgyában.

1/99. eln. sz. földm. min. — A folyó év tavaszán erdészeti államvizsgát tenni szándékozók figyelmeztetnek, hogy a vizsgalétel engedélyezéseért a fennálló szabályzat értelmében beadandó folyamodványaikat a szabályszerűleg szükséges okmányokkal és szakbeli leirással felszerelve, legkésőbb folyó év márczius hó 15.-ig az erdészeti államvizsgáló bizottság elnökéhez (Budapest, Földmívelésügyi m. kir. ministerium erdészeti főosztály) bérmentve küldjék be.

Budapest, 1899. január hó 30.-án.

Sóltz Gyula,
elnök.

Változások és kitüntetések az erdészeti szolgálat körében.

A földmívelésügyi m. kir. miniszter az állami kezelésbe vett erdők kezelésénél alkalmazott erdőtisztek létszámában a következő erdőtiszteket nevezte ki: m. kir. főerdészszé: Gábor Sándor, m. kir. erdészt (a beszterczei m. kir. erdőigazgatósághoz), m. kir. erdészszé: Incze Manó m. kir. erdészelöltet (a soproni m. kir. erdőgondnoksághoz), m. kir. erdészelöltté: Bérczi Béla m. kir. erdőgyakornokot (a beszterczei m. kir. erdőigazgatósághoz), m. kir. erdőgyakornokká: Sochor József okleveles erdészt (a hosszufalusi m. kir. erdőgondnoksághoz).

Gruber Károly (az orsz. erd. egy. r. t.) kineveztetett a gróf Csáky nemzetségi szepesvármegyei uradalomnak erdőmesterévé. (1899. jan. hó.)